

אבנים גדולות

מרצה זקן מבית ספר למנהל ציבורי הוזמן לשאת הרצאה ביום עיון בנושא "תכנון זמן יעיל". המאזינים היו קבוצה של מנהלים בכירים מהחברות המובילות בארה"ב. למרצה הוקצבה שעה.

בעמדו לפני קבוצת העילית העסקית, העביר המרצה הזקן את מבטו עליהם באטיות ואז הודיע: "אנו עומדים לערוך ניסוי".

מתיק שהיה מונח לרגליו הוא הוציא מכל זכוכית גדול והניחו לפניו על השולחן. כשחיוך על פניו שלף מתיקו כתריסר אבנים, כל אחת בגודל של כדור טניס, והניחן בעדינות, אחת אחת, בתוך המכל.

כאשר היה המכל מלא ולא ניתן היה להוסיף אפילו אבן אחת, הרים המרצה את מבטו באטיות אל פניהם התמהות של מאזיניו ושאל: "האם המכל מלא?" פה אחד השיבו כולם: "אכן".

"האומנם?" שאל המרצה. הוא התכופף והוציא מתוך התיק מכל קטן מלא באבני חצץ. בקפדנות שפך את החצץ מהמכל הקטן אל המכל הגדול על גבי האבנים הגדולות וניער מעט את המכל. אבני החצץ הסתננו בין האבנים הגדולות, ומילאו את החללים.

שוב הרים המרצה הזקן את מבטו ושאל את הקהל: "האם המכל מלא?" עתה כשהחלו המאזינים להבין את כוונתו, נשמעו קולות: "כנראה שלא".

"נכון", השיב המרצה, חזר והתכופף, כשהפעם הוא שולף מכל מלא חול. בתשומת לב רבה הוא שפך את החול אל המכל הגדול. החול מילא את החללים שנותרו בין האבנים הגדולות לבין אבני החצץ. ושוב שאל את מאזיניו: "האם המכל מלא?"

הפעם ללא היסוס השיבו כולם במקלה: "לא!" ואכן, הוא נטל את כד המים שעמד על שולחנו ומזג מתוכו אל המכל, עד שהמים מילאו את הכלי.

המרצה הזקן נשא עיניו אל הקהל ושאל: "איזו אמת גדולה אנו יכולים ללמוד מניסוי זה?"

בחשבו על נושא ההרצאה, הזדרז אחד המאזינים והשיב: "אפשר ללמוד שלמרות שנראה לנו שהיומן שלנו גדוש ומלא, אם באמת נתאמץ, תמיד נוכל להוסיף עוד משימות, פגישות ומטלות".

"לא. לא זו האמת העיקרית שמוכיח לנו הניסוי", השיב המרצה הזקן, "הנקודה היא שאם לא נכניס למכל קודם כול את האבנים הגדולות, לעולם לא נוכל להכניס אותן אחר כך".

דממה השתררה באולם, כאשר כל אחד מנסה לתפוס את משמעות הדברים. הזקן התבונן בשומעיו ואמר: "מה הן האבנים הגדולות בחייכם? המשפחה? ידידים? הבריאות? אמונה אמיתית בערכים נעלים? חיים מתוך שלום ואחוה? המאבק למען מטרות אלו?"

והוסיף: "חייבים תמיד לזכור שחשוב להכניס קודם את האבנים הגדולות שבחיינו. אם ניתן עדיפות לחצץ ולחול – הדברים הקטנים, יתמלאו החיים בדברים הקטנים ולא יישאר די זמן להשיג את הדברים החשובים באמת. ולכן אל תשכחו לשאול את עצמכם: מה הן האבנים הגדולות? וכאשר תזהו אותן, הכניסו אותן ראשונות למכל החיים שלכם."

"זהו תכנון זמן אמיתי" סיים המרצה, ובתנועת יד ידידותית בירך את מאזיניו ויצא באטיות מהאולם.

על פי אתרים שונים באינטרנט (המקור אינו ידוע)

שאלות הבנה [פרשנות והיסק - 2, 3; הערכה וביקורת - 1, 4]

1. אחד המנהלים הבכירים שהשתתף ביום העיון אמר שההרצאה הייתה מרתקת. ציינו שתי דרכים שנקט המרצה כדי לרתק את מאזיניו.
2. על שאלת המרצה "איזו אמת גדולה אנו יכולים ללמוד מניסוי זה?" הובאה תשובה של אחד המאזינים. המרצה דחה אותה ונתן תשובה אחרת. מה ההבדל המהותי בין שתי התשובות?
3. בחרו באפשרות המתאימה:
היחס בין "אבנים גדולות" ל"חול" בטקסט זה הוא כמו היחס:
 - בין הנצחי לחולף;
 - בין אידאל למעשה;
 - בין עיקר לטפל;
 - בין אמת לשקר.
4. עורך של עלון בית הספר החליט לפרסם את הטקסט תחת הכותרת "תכנון זמן יעיל". איזו משתי הכותרות "אבנים גדולות" או "תכנון זמן יעיל" מוצאת חן בעיניכם יותר? מדוע?

הבעה ואוצר מילים

5. כתבו חיבור ובו הציגו "אבן גדולה" שלכם – כלומר ערך מרכזי או שאיפה עיקרית. הסבירו את חשיבותה בעיניכם ואת הדרכים שבהן נראה לכם לממש את הערך או את השאיפה שהאבן מייצגת.
6. לפניכם צירופי לשון מן המילון שבהם המילה "אבן":
אבן בוחן / אבני בליסטראות / אבן גיר / אבן דרך / אבן השתייה / אבן חן / אבן יסוד / אבן משחזת / אבן נגף / אבן פינה / אבן שואבת.
א. ציינו לגבי כל צירוף אם הוא משמש בימינו במשמעות מוחשית או מטפורית או בשתי המשמעויות. הסבירו את המשמעות המוחשית ואת המעבר למשמעות המטפורית.
ב. שבצו את הצירופים המטפוריים במשפטים שיבהירו את משמעותם. היעזרו במילונים.
7. אספו פתגמים וניבים (המכילים שלוש מילים ומעלה) שהמילה "אבן" מופיעה בהם. הסבירו את משמעותם והדגימו את השימוש בכל אחד מהם.